

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

Курс по медицинска и професионална етика

Лекция №1

ВЪВЕДЕНИЕ В ЕТИКАТА

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

ВЪВЕДЕНИЕ В ЕТИКАТА

Основни понятия

**Професионални ценности в
медицинската козметика**

ВЪВЕДЕНИЕ В ЕТИКАТА

Основни понятия

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

1. *Етика - наука за морала*

2. *Морал - съвкупност от нравствени ценности, определящи поведението на човека и взаимоотношенията между хората.*

- Възпитаваща и регулираща функция

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ (2)

Етиката е разнородна наука, която търси отговор на въпроса “Кое е добро?” по отношение на човешките действия.

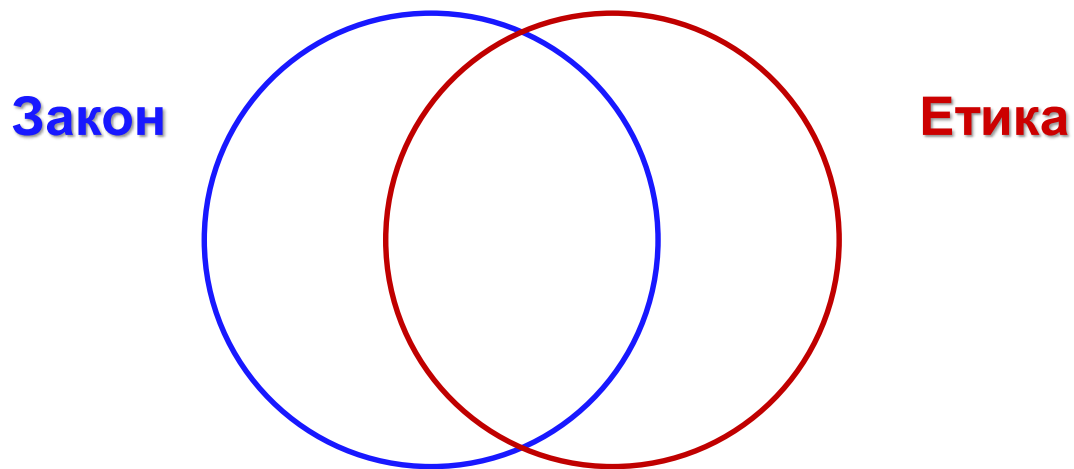
РАЗВИТИЕ НА ВЪЗГЛЕДИТЕ ЗА СЪЩНОСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ЕТИКА В МЕДИЦИНАТА

- **МЕДИЦИНСКА ЕТИКА** (до 60-те години на XX век) - *обяснителни норми и стандарти на професионално поведение = **ДЕОНТОЛОГИЯ*** - наука за дълга (deon – дълг; logos – наука)

■ **БИОЕТИКА**

- взаимоотношения „медицински професионалист-пациент”
- морални проблеми в здравната система
- проблеми породени от биомедицинския напредък

Разлика между етика и закон

Законодателната система представлява систематизиране на моралните убеждения на обществото \Rightarrow законите се формират от етиката \Rightarrow законът и етиката се покриват, но има и някои различия, в резултат на които всяко едно от тях само по себе си е недостатъчно за обществото.

Разлика между етика и закон

- 1. Законът и етиката имат различни социални функции** – различен начин на мотивиране за спазването им.
 - Етиката изисква вътрешна мотивация – хората трябва да искат да действат морално и да са свободни да го направят;
 - Законът не изисква вътрешно съгласие, а се базира на външна принуда и се свързва със заплата от санкции.

Разлика между етика и закон

2. Законът и етиката имат различни методи

- Законовият метод е основан на гарантиране на сигурност и предоставяне на конкретни отговори. В законодателната система спорещите страни не се опитват да се убедят взаимно в правотата си и няма доверие между тях, стремежът е да убедят съдията в аргументите си.
- Етиката трябва да се справя с несигурността. Страните излагат гледни точки и се опитват да убедят опонентите си или поне да бъдат разбрани от тях. Доверието е необходимо.

Разлика между етика и закон

3. Законът и етиката имат различно съдържание

- С времето някои закони се преценяват като неетични поради промяна на обществените ценности.
- Етиката понякога се развива по-бързо от законодателството (*пример с евтаназията*).
- Законите понякога са резултат на политически компромис, необходим за запазване на социалния мир, независимо, че може да няма морален консенсус по тях (*пример с тютюнопушенето*).

Методи на (медицинската) етика /инструменти за морално разсъждаване/

1. Аргумент = набор от основания в подкрепа на дадено заключение

- *Позоваване на авторитетен източник*
- *Позоваване на консенсус /мнение на мнозинството/*
- *Позоваване на интуиция /вътрешен морален опит/*
- *Диалектически метод (метод на Сократ)*

Методи на (медицинската) етика /инструменти за морално разсъждаване/

2. Анализ на понятията

- *Определяне на термините*
- *Разграничаване между сходни термини*
- *Определяне на сходни черти*

3. Сравняване на случаи

4. Разсъждаване чрез приложение на принципи

ВЪВЕДЕНИЕ В ЕТИКАТА

**Професионални ценности в
медицинската козметика**

Същност на ценностите

- *Стандарти или качества, които са желани и важни за конкретно лице, група, институция;*
- *Ценностите могат да се разглеждат като трайни вярвания, че дадено специфично поведение е личностно или социално предпочитано пред противоположното такова.*

Същност на ценностите

- ***Ценностите представляват това, което дадено лице счита за значимо в своя живот.***
Това са стандарти, чрез които ние определяме дали дадено нещо (предмет, идея и др.) е добро или лошо, желано или нежелано, смислено или безсмислено.

Ценностна система

- Ценностите са организирани и подредени по тяхната значимост в йерархична система, наречена **ценностна система**.
- Ценностната система е относително стабилна, непроменяща се с времето организация на ценностите.

Ценностна система

- *Ценностната система на даден човек определя неговото поведение и влияе върху начина за вземане на решения.*
- *Образователният процес може да моделира ценностната система на медицинския работник в насока, подпомагаща вземането на етични решения в практиката.*

Лични и професионални ценности

- *Личните ценности се формират под влияние на обществото, образованието и семейството, професионалната група или работно място.*
- *Професионалните ценности представляват характерни качества, които се ценят високо от съответна професионална група.*

Лични и професионални ценности

- Професионалните ценности се отразяват в етични кодекси.
- Етичните кодекси представляват официални становища, чрез които се установяват конкретни стандарти на поведение и ценности, касаещи определена професионална група.

Конфликт на ценностите

- Здравният професионалист трябва първо да идентифицира ценностите на съответния клиент.
- Следващата стъпка е вземането на решение, което да се опира на приоритетните за пациента ценности.

Конфликт на ценностите

- *Способността да се разпознават ценностите и ценностните конфликти, да се идентифицират етичните аспекти на конкретната ситуация, засягаща благополучието на индивида се нарича **етична чувствителност**.*
- *Познавателният процес, чрез който човек избира измежду ценностите с цел да вземе конкретно решение относно поведението си се нарича **морално разсъждаване**.*

-
- Изучаването на етичните кодекси, стандартите на етичната практика, принципите на професионалната етика влияят на етичната чувствителност и моралното разсъждаване, с което подпомагат вземането на етично решение от медицинския професионалист.

Важни положения!

- *Личните ценности не са достатъчни за вземане на професионални решения.*
- *Засегнатите страни са повече и решението няма да касае само отделния професионалист.*
- *Отговорност освен за личния имидж и за имиджа на професията.*

Професионални ценности в медицинската козметика

1. Предоставяне на професионална услуга/грижа;
2. Поддържане на професионална квалификация,
3. Осъзнаване на ограниченията в професионална компетентност и сътрудничество с колеги,
4. Благодеяние и ненасяне на вреда в козметичната практика,
5. Уважение към потребителя.

Общи насоки за уважение на професионалните ценности в медицинската козметика

1. Поддържане на квалификация съобразно развитието на професията.
2. Подходящо оборудване за конкретната процедура.
3. Поддържане на съответни хигиенни стандарти.
4. Поддържане на документация (не само финансова) за извършените процедури на всеки клиент и проследяване.
5. Надзор на работата на млади колеги.
6. Периодичен вътрешен контрол на собствената дейност.
7. Проучване на удовлетвореността на клиентите.
8. Информирание на потребителя в устен и писмен вид.
9. Сътрудничество с колеги.
10. Система за откликване на жалби на потребители.